

חלק פרק אחד עשר סנהדרין

קב.

עין משפט נר מצוה

בכ א מיי פ"א מהל
מגינה הלכה ב:

תורה אור השלם

1. ויאמר יי אל יהוה יען
הישר בעיני ככל אשר
בלבבי עשית לבית
אחאב בני רבעים ישבו
קץ על כסא ישראל.
2. ויהוה לא שמו לבלב
תורתו יי אלתי ישראל
בכל לבבו לא קר מעל
חסאבו ירבעם אשר
החטיא את ישראל.
3. ויבן יהוה את כל
העמיקו ואני מוסר
לכלם: הושע ה ב
4. ויהי בעת ההיא
ויבנים יצא מירושלם
וימאצו אתו אהיה
השילוני הנביא בדרך
יהוה מתכסה בשלמה
חדשה ושניהם לבדם
בשדה: מלכים א יא כט
הכל הוקה מעשה
תעתיעם בעת פקדתם
יאבדו: ירמיהו נא יח
5. כה אמר יי בעת רצון
עניתיקו וביום ושועה
עורתיקו ואצרך ואחנך
לברית עם הלקים ארץ
להנהיג: שמות: ישעיהו מט ח
6. ועתה לך נחה את
העם אל אשר דברתי לך
הנה מלאכי ילך לפניך
וביום פקדי ופקדתי
עליהם חטאתם: שמואל ב לב לד
7. ויהי בעת ההוא וירד
היהודה מאת אחיו עד
איש עדלמי ושמו
חזקיה: בראשית לח א
8. וילך רחבעם שבם
כי שבם כל כל ישראל
להמליך אתו: מלכים א יב א
9. לכן תתני שלוחים
על מורשת גת בתי
אבדיב לאבוב למלכי
ישראל: מיכה א יד
10. גזול אביו ואמו
ואמר אין פשע חבר הוא
לאיש משחית: משלי כח כד
11. ה לך תגמלו ואת
עם נבל ולא חכם יקלוא
הוא אביר קנף הוא עשך
ויבנך: דברים לב ו
12. שמע בני מוסר אביר
ואל חטש תורת אפך: משלי א ח
13. כי קרע ישראל מעל
בית דוד ומלכו את
ירבעם בן נבט וירד
ירבעם את ישראל
מאתורי יי והחטיאם
חטאה גדולה: מלכים ב יז כא
14. אלה הדברים אשר
דבר משה אל כל ישראל
בעבר הירדן במדבר
בערבה מול סוף בן
פאן וכן תפל ולכן
ותצרת ודי זהב: דברים א א
15. ויקרא באזני קול
גדול לאמר קרבו פקדות
העיר ואיש כלי משחיתו
בידו: יחזקאל ט א
16. את הדבר הזה לא
שבת ירבעם מירדו הירעה
שב ירבעם מירדו הירעה
וישב ירבעם מקצות העם
כדתי במוט החפץ יקלא
את ידו ויהי כתיי במוט:
מלכים א יג לג

וכו. ואין גולה כלפי מעלה וכפי כנסת ישראל אלף זו נלבד שמועט
מלבדך כנסת ישראל הוא גזול להקב"ה שחכמים מקנו על כל דבר
ודבר זרקה כלומר הם (ברכות דף לה) כל הנועם ואינו מזכך
נקרא גזול שנאמר לה' הארץ ומלואה: כשפי מקלות המסוות זו אה
זו כאלם שיש צידו מקל א' ומכה זו
מקל אחר וממזיו ומשילוני ברחוק כך
הדיח ירבעם את ישראל מאחרי ה'
צעל כרחם: ודי וכו. אידי דליירי
עד השמא צעגלים של ירבעם מפרש
האי קרא: מוסר קופה של צד.
כשיש לו הרבה לאכול הוא נוהג: כשי
ירבעם היו ישראל יונקים מעגל אחד.
לוקין על חטא עגל אחד שעשו במדבר:
ה"ג מלאך ואלך היו יונקין משלשה
עגלים. שנים מירבעם ושלישי של
המדבר. ולפי מה שכתוב בספרים
שנים ושלשה עגלים ניחא לומר
משנים שעשה ירבעם ושלישי שנעשה
במדבר ושלשה היינו שלישי כמו
(משלי ג) שלשה המה נפלאו ממני
וארבעה לא ידעמים: אחד מעשרים
וארבעה צהרעם ליעראל. לאו דוקא
אלף כלומר דבר מועט מאד כמה שקף
המשקל נוטה לנד זה יותר מלד זה.
צ"ב (דף פט.) כמה היו הכרע ליעראל:
לאחר כ"ד דורות. למעשה העגל:
דכתיב צעגל וציוס פקדי
והכל צימי לדקיה כשחבר הבית כחוב
קרבו פקדות העיר קרב אמות מעשה
שנאמר וציוס פקדי וממעשה העגל
עד לדקיה כ"ד דורות צימי נחשון
נעשה העגל לא וחשוב כמה דורות
נחשון עד לדקיה נחשון שלמון בנו
צועו בנו עובד בני ישי בנו דוד בנו
שלמה בנו רחבעם בנו אביה בנו
אסא בנו יהושפט בנו יורם בנו אחיה
בנו יואש בנו אמליה בנו עוזיה בנו
יוחס בנו אחז בנו חזקיה בנו מנשה
בנו אמון בנו יאשיהו בנו יהואחז
ויהויקים בני ומלכו זה אחר זה ודור
אחד הם יהויכין בנו של יהויקים
הרי כ"ד. ויהויקים לא סיים מלכותו
שהגלה לצבל עם הכרע והמסגר
והמליכו לדקיהו דודו צמקומו והלכך
לא קא חשיב לדקיה דור צעפה
נפשיה דהוא מלך דודו כ"ד: דהוה
דריש צעלשה מלכים. דהוה קאי
בממני דשלשה מלכים אין להם חלק:
איתפח

ואף אחיה השילוני טעה וחתם דהא יהוה
צדיקא רבה הוה שנאמר ויאמר ה' אל יהוה
יען אשר הטיבות לעשות הישר בעיני ככל
אשר בלבבי עשית לבית אחאב בני רבעים
ישבו לך על כסא ישראל וכתוב יי יהוה לא
שמר ללכת בתורת ה' אלהי ישראל בכל
לבבו לא סר מעל חטאת ירבעם אשר החטיא
את ישראל מאי גרמא ליה אמר אביי ב' ברית
כרותה לשפתים שנאמר אחאב עבד הבעל
מעט יהוה יעבדנו הרבה רבא אמר חותמו
של אחיה השילוני ראה וטעה (ב) (א) דכתיב
ושחטה שטים העמיקו ואני מוסר לכלום
אמר רבי יוחנן אמר הקב"ה הם העמיקו
משלי אני אמרתי כל שאינו עולה לרגל
עובר בעשה והם אמרו כל העולה לרגל ידך
בחרב ויהי בעת ההיא וירבעם יצא
מירושלם וימצא אותו אחיה השילוני הנביא
בדרך והוא מתכסה בשלמה חדשה תנא
משום רבי יוסי עת היא מוזמנת לפורענות
בשעת פקודתם יאברו תנא משום רבי יוסי עת
מוזמנת לפורענות בעת רצון עניתיך תנא
משום ר' יוסי עת מוזמנת לטובה וציוס פקדי
ופקדתי עליהם חטאתם תנא משום רבי יוסי
עת היא מוזמנת לפורענות ויהי בעת ההיא
וירד יהודה מאת אחיו תנא משום ר' יוסי עת
מוזמנת לפורענות וילך רחבעם שכבם כי
שכבם בא כל ישראל להמליך אותו תנא
משום ר' יוסי מקום מוזמן לפורענות בשכבם
עינו את דינה בשכבם מכרו אחיו את יוסף
בשכבם נחלקה מלכות בית דוד וירבעם יצא
מירושלם אמר ר' חנינא בר פפא שיצא
מפיתקה של ירושלים וימצא אותו אחיה
השילוני הנביא בדרך והוא מתכסה בשלמה
חדשה ושניהם לברם בשדה מאי בשלמה
חדשה אמר רב נחמן בשלמה חדשה מה
שלמה חדשה אין בה שום דופי אף תורתו
של ירבעם לא היה בה שום דופי ד"א שלמה
חדשה שחידשו דברים שלא שמעה און מעולם
מאי ושניהם לברם בשדה אמר רב יהודה

אמר רב שכל תלמידי חכמים דומין לפנייהם כעשבי השדה ואיכא דאמר
שכל טעמי תורה מגולין להם כשדה לכן תתני שלוחים על מורשת גת בתי
אכוביב לאכוב למלכי ישראל אמר ר' חנינא בר פפא יצאה בת קול ואמרה להן מי שהרג את הפלשתי והוריש
אתכם גת תתנו שלוחים לבניו בתי אכוביב לאכוב למלכי ישראל וכן נאמר גזול להקב"ה וכנסת ישראל שנאמר גזול אביו ואמו ויאמר אין פושע חבר הוא לאיש
משחית ואין אביו אלא הקב"ה שנאמר הלא הוא אביר קנף ואין אמו אלא כנסת ישראל שנאמר שמע בני
מוסר אביר ואל תמוטו תורת אבך מאי חבר הוא לאיש משחית חבר הוא לירבעם בן נבט שהשחית ישראל
לאביהם בששמים וירד ירבעם (בן נבט) את ישראל מאחרי ה' והחטיאם חטאה גדולה אמר רבי חננין כשתי
מקלות המתוות זו את זו ודי זהב וזהב אמרו רבי ינאי אמר משה לפני הקב"ה רבוננו של עולם בשביל כסף זהב
שהשפעת להן לישראל עד שיאמרו דיי גרם להם לעשות להם אלהי זהב משל אין ארי דורם ונוהם
מתוך קופה של תבן אלא מתוך קופה של בשר אמר ר' אושעיא עד ירבעם היו ישראל יונקים מעגל אחד מכהן
ואילך משנים ושלישה עגלים אמר ר' יצחק אין לך כל פורענות ופורענות שבאה לעולם שאין בה אחד מעשרים
וארבעה בהכרע לישראל של עגל הראשון שנאמר וציוס פקדי ופקדתי עליהם חטאתם אמר רבי חנינא לאחר
עשרים וארבעה דורות נגבה פסוק זה שנאמר ויקרא באזני קול גדול לאמר קרבו פקדות העיר ואיש
כלי משחיתו בידו אחר הדבר הזה לא שב ירבעם מדרכו הרעה מאי אחר אמר ר' אבא אחר
שתפשו הקב"ה לירבעם כנגדו ואמר לו חזור כך ואני ואתה וכן ישי נמייל בגן עדן אמר לו מי בראש בן
ישי בראש אי הכי לא בעינא ר' אבהו הוה רגיל דהוה קא דריש בשלשה מלכים חלש קביל עליה דלא דריש כיון
דאיתפח

ואף אחיה השילוני טעה. דנדר דקצר לנסויינהו אחי וחתם בלאו
מעשה: שנאמר ויאמר ה' אל יהוה וגו' לעשות הישר וכתוב יהוה
לא שמר ללכת בתורת ה'. ואמרין מאי גרמא ליה ואמר רבא חותמו
של אחיה השילוני ראה וטעה מכלל
העמיקו. שטים עבודת כוכבים על
שם שטים אחריה לשמוט לעבודת
כוכבים: העמיקו. והחמירו שאמרו
שכל מי שעולה לרגל ידך בחרב כדי
שילכו וישחטו לפני העגלים: ואני
מוסר לכלום. כלומר אנכי לא חשתי
כל כך לכבוד עממי לומר כל מי שאינו
עולה לרגל ידך בחרב כמו שחשו
הם לכבוד עבודת כוכבים אלף יסורין
צעלמא יסרמים כלומר דעבר צעשה.
ל"א שטים כלומר שטים שלהם שקרו
מאחרי העמיקו עד שחטיה שחייבו
מיתה כל מי שעולה לרגל ומניח את
העגלים. ושחטה שרון שחטיה:
מוזמנת לפורענות. ששם נחלקה
מלכות ישראל דסמין ליה ויקח את
השלמה ויקרעה לשנים עשר קרעים
וגו': וציוס פקדי. כמעשה צב
שכלה שנה מתוקן מ' שנה שמדו
במדבר יום מוזמן לפורענות זו חזור
מרגלים זו נחרב הבית צראשונה
ובשניה: ויהי בעת ההיא וירד
יהודה. מוזמנת לפורענות שחמר
נחטייה שריפה ומתו שני ציוס:
בשם מכרו אחיו את יוסף. כדכתיב
(בראשית לו) הלא אחיך רועים בשכם
ודומן דכתיב בקרא היינו כפר הסמוך
לשכם ונקראת על שם שכם. אי נמי
כמדורשו שהיו דנין עליו להרגו: בשם
נחלקה מלכות בית דוד. כדכתיב
במלכים (א) (ב): מספקה של ירושלים.
מכללה של לחזור צה לעולם ולא
לעול חלק צענדלה: מספקה. כגון
(צ"ב דף טו.) נפל פתקה מרקיעא.
כלומר מחוקק של ירושלים הכתוב
וחתום צה: שום דופי. גמגום בגמ' (ט):
שדשו. דרשו דברי מורה זין ירבעם
לאחיה: יתסה צה קול ואמרה.
כשהמליכו את ירבעם: מי שהרג.
דוד: את הפלשתי. ועיי' כן היה
מוריש לכס גת לכן תתני שלוחים לבניו
שמעו צה: מלכות בית דוד ומלכו
אחריים: כפי אכוביב לאכוב. למלכי
בית דוד אתם מכונים והלכתם אחר
מלכי ישראל לפיכך תהיו נמסרין
לאכוב ציד עובדי כוכבים שהן שטי
כוכ: אין אכוביב אלא הקב"ה שנאמר

הגרות הב"ה
(ב) גם יטעה כתיב
שחטה כ"ל אחיך ד נמק:

הגרות הגר"א
(א) גם ראה וטעה דכתיב
נמק מינה דכתיב:

מוסף רש"י
גדול להקב"ה. את
כרמא. וכנסת ישראל.
שכעתלו הפירות לוקין
נברכות לה'. ואומר אין
פשע ולי שחט מילך
רוחם האחרים ומלדן ממנו
לעשות כן ליהנות מן העולם
היה בלא צדקה, ולכן נקרא
זה המילך חסר לאיש משחית
(שם). ונראה. שחט
ומשמעו מוסיף (שם טו כב.).

(א) ומרין יי. ע"ש.
(ב) כרמא לה'. (א) כרמא
לג. יתמה טו. (ד) ומתנית
טו. (ט) ע"ש. כחלמוהו,
(ו) והפלים כד. (ז) ו' צ"ל
היחין כי קן מנאלר כנוף
מלכס ב דיהיחין הגולה
עם המרס והמסגר וכן לעיל
בגמ' לה. אכן יהויקים מח
כירושלים ולא הגולה כלל.)

הגרות הגר"א
(א) גם ראה וטעה דכתיב
נמק מינה דכתיב:

מוסף רש"י
גדול להקב"ה. את
כרמא. וכנסת ישראל.
שכעתלו הפירות לוקין
נברכות לה'. ואומר אין
פשע ולי שחט מילך
רוחם האחרים ומלדן ממנו
לעשות כן ליהנות מן העולם
היה בלא צדקה, ולכן נקרא
זה המילך חסר לאיש משחית
(שם). ונראה. שחט
ומשמעו מוסיף (שם טו כב.).

כט א מ"י פ"ו מהלכות
נכרות הלכה ג קמ"ג
עשין כ טו"ז א"ח ס"ו
קסו ספ"ה ו' וכו"ה"ף פ"ו
דביעות ל:א

תורה אור השלם

- בכל עת אהב הרע
ואת לצרה יקרה:
משלי י"ז י'
ברחם אב על בנים
רחם יי על ירדתי:
תהלים ק"ג י'
- ויהי הנקל לבחו
בחטאות ירבעם בן נבט
ויקח אשה את איובל בת
אתבעל מלך צידנים
ויקח ויעבר את הפעל
וישפתו לו:
מלכים א טו לא
- אם גלעד און אך שוא
היו בגלגל שורים וזכו
גם מובחותם כגלים על
תלמי שדי: השמע יב יב
דבנו מבית אלך רעה
ובערת אחרך והרבותי
לאחאב משחת בקיר
ועצור ויעזוב בישראל:
מלכים א כ כא
- ויקח את החר שמרון
מאת שמר בכבדים כסף
ויבן את החר ויקרא את
שם החר אשר בנה על
שם שמר אזני החר
שמרון: מלכים א טו כד
- והשלח מלאכים אל
אחאב מלך ישראל
העקרה: מלכים א כ ב
ויאמרו אליו כל
הזקנים וכל העם אל
תשמעו ולוא תאבה:
מלכים א כ ח
- ויישל החרך בעיני
אבישור ובעיני כל יקני
ישראל: שמואל ב י' ד
והשארתי בישראל
שבעת אלפים כל
הברכים אשר לא רבעו
לבעל וכל הפה אשר לא
נשק לו: מלכים א י' י'
ויאמר יי מי יפתח
את אחאב ויעל ויפל
ברמת גלעד ויאמר זה
בכה וזה אמר בכה:
מלכים א כ כ ב
- רק לא היה כאחאב
אשר המוכר לעשות
הרע בעיני יי אשר
הסתה אתו איובל
אשתו: מלכים א כ א
ויצא הרוח ויעמד
לפני יי ויאמר אני אפתנו
ויאמר יי אליו במה:
מלכים א כ ב א
- לא ישב בקרב ביתי
עשה רמה רבר שקרים
לא יבון לנגד עיני:
תהלים ק"א ז
- ויעש אחאב את
האשרה ויוסף אחאב
לעשות להכעיס את יי
אלה ישראל מכל מלכי
ישראל אשר היו לפניו:
מלכים א טו לג
- ויבקש את אחזיהו
וילכדהו והוא מחחאב
בשמרון ויבא אל אחזיהו
וימתו ויקברו בי יאמרו
בן יהושפט הוא אשר
דרש את יי בכל לבבו
ואין לבית אחזיהו לעצור
בח לממלכה:
דברי הימים ב כ כט ז
- בן שתיים עשרה
שנת מנשה במלכו
וחמשים והמש שנה מלך
בישראל:
דברי הימים ב לג א
- וישק ויבן את
הקמנו אשר אבן אחזיהו
וישולם למלכותו ורע
מנשה ב י' ג

איספת נתרפא: אמרו לו. תלמידיו לא קבלת עילוף וכו': אמר **אינהו מי דדרו כהו**. מדרכס הרעה דלנא אהדר לי מלדרוש: **אוקי אשנשא מלכיס**. אוקי סיוס הך פירקא עד שהגיעו לג' מלכיס: **אמר לחמר נפסח בכבדין**. נדרוש בחבירינו שהיו תלמידי חכמים כמותנו ואין להם חלק לעמיד: א"ל. **מנשה כחלוס חבךך ותכרה דאכני**. כלומר וכי סבור אתה שנהיה חניךך וחבירי לדנוך: **מסיכא בעיט למשרא המוילא**. איך יודע מאיזה מקום נפת אתה לנצנע המוילא: **ומניךך קריס לן**. ואתה קורא אותנו חניךך: **מסיכא דקריס בשולא**. דרפתא ממקום שנקרמין פניה של פת נחנור דהיינו תלמולה או מסביבות הפת או משוליו אבל נצנע לא שאס הביאו לפניו פרופסה של לחס לא יסא נוצע ומנךך אלף משולי הפת ולא מאחזעיתו. ל"א מהיכא דקדיס כלומר מהיכא שמקדיס לאפות והיינו הך. ל"א מהיכא דגמך בשולא ממקום שהלחם אפיו יפה ולא מאותו מקום שקורין בשול. ורשאון נראה: הוים **נקוט שיופני גלימך**. היית מנגבה שפת חלוקך מנין רגליך כדי שתיא קל לרוך והיית רך לשם מפני יר עבודת כוכבים שהיה שולט: **נפסח כבבוטא**. נתחיל לדרוש נרבותינו ולא אמר בחבירינו: **אח לשמים**. רע לשמים כדלמרינן (מגילה דף י"א). נחששוטו אח ורשאון: **דכניס ואח לגרס יולד**. ווי לגרסן אלמא אח * לשון רעה ווי: **אב לעבודת כוכבים**. שהיה אובנה ציור דכתיב כרחס אב אלמא אב מרחס והני קרלי ככדי נקט להו: ויהי הנקל. נחשח כל כחונן כלומר קלות היו לחחאב כל חטאותיו של ירבעם: מפני מה סלה

דאיתפח הדר קא דריש אמרי לא קבילת עלך דלא דרשת בהו אמר אינהו מי הדרו בהו דאנא אהדר בי רב אשי אוקי אשלישה מלכיס אמר לחמר נפתח בחברין אתא מנשה איתחזי ליה בתלמיה אמר חבךך וחבירי דאבוך קרית לן מהיכא בעית למישרא המוציא אמר ליה לא ידענא א"ל מהיכא דבעית למישרא המוציא לא גמירת וחבךך קרית לן א"ל אגמריה לי ולמחר דרישנא ליה משמך בפירקא א"ל מהיכא דקריס בישולא א"ל מאחר דחכימתו כולי האי מאי טעמא קא פלחיתו לעבודת כוכבים א"ל אי הות התם הות * ונקימנא בשיפולי גלימא ורהמת אבתראי לחמר אמר להו לרבנן נפתח ברבוותא אחאב אח לשמים אב לעבודת כוכבים אח לשמים דכתיב יא לצרה יולד אב לעבודת כוכבים דכתיב ירבעם אב על בנים * ויהי הנקל לבחו בתטאת ירבעם בן נבט אמר ר' יוחנן קלות שעשה אחאב כחמורות שעשה ירבעם ומפני מה תלה הכתוב בירבעם מפני שהוא היה תחילה לקלקלה * גם מובחותם כגלים על תלמי שדי א"ר יוחנן אין לך * כל תלם ותלם בא"י שלא העמיד עליו אחאב עבודת כוכבים והשתחוה לו ומנא לן דלא אתי לעלמא דאתי דכתיב * והכרתיו לאחאב משתינ בקיר ועצור ועיוב בישראל עצור בעוה"ז ועיוב לעוה"ב א"ר יוחנן מפני מה

זכה עמרי למלכות מפני שהוסיף כרך אחד בארץ ישראל שנאמר * ויקן את ההר שמרון מאת שמר בככרים כסף ויבן את ההר ויקרא [את] שם העיר אשר בנה על שם שמר אדני ההר שמרון א"ר יוחנן מפני מה זכה אחאב למלכות כ"ב שנה מפני שכיבד את התורה שניתנה בכ"ב אותיות שנאמר * וישלח מלאכים אלה אחאב מלך ישראל העירה ויאמר לו כה אמר בן הדר כספך והבך לי הוא ונשיך ובניך הטובים לי הם כי אם כעת מחר אשלה את עבדי אליך וחפשו את ביתך ואת בתי עבדיך והיה כל מחמד עיניך ישימו בידם ולקחו ויאמר למלאכי בן הדר אמרו לאדוני המלך כל אשר שלחת [לעבדך] [אל עבדך] בראשונה אעשה והדבר הזה לא אוכל לעשות מאי מחמד עיניך לאו ס"ת דילמא עבודת כוכבים לא ס"ד דכתיב * ויאמרו אליו כל הזקנים וכל העם * (לא תאבה ולא תשמע) ודילמא סבי דבהתא הוו מי לא כתיב * ויישר הדבר בעיני אבשלום (והזקנים) [ובעיני כל זקני ישראל] ואמר רב יוסף סבי דבהתא התם לא כתיב וכל העם הכא כתיב וכל העם דאי אפשר דלא הוו בהון צדיקי וכתיב * והשארתי בישראל שבעת אלפים כל הברכים אשר לא כרעו לבעל וכל הפה אשר לא נשק לו אמר ר"נ אחאב שקול היה שנאמר * ויאמר ה' מי יפתח את אחאב ויעל ויפל גלעד ויאמר זה בכה וזה אומר בכה מתקוף לה רב יוסף מאן דכתב ביה * רק לא היה כאחאב אשר התמכר לעשות הרע בעיני ה' אשר הסתה אותו איובל אשתו ותנינא בכל יום היתה שוקלת שקלי זהב לעבודת כוכבים ואת אמרת שקול היה אלא אחאב וותרן בממונו היה ומתוך * שההנה תלמידי חכמים מנכסיו כיפרו לו מחצה * ויצא הרוח ויעמד לפני ה' ויאמר אני אפתנו ויאמר ה' אליו במה ויאמר אצא והייתי רוח שקד כפי כל נביאיו ויאמר תפתה וגם תוכל צא ועשה כן * מאי רוח א"ר יוחנן רוחו של נבות היוזעאלי מאי צא ממחיצתי שכן כתיב * דובר שקרים לא יכון לנגד עיני אמר רב פפא היינו דאמרי אינשי דרע קנינה מחריב ביתיה * ויעש אחאב את האשרה ויוסף אחאב לעשות להכעיס את ה' אלהי ישראל מכל מלכי ישראל אשר היו לפניו א"ר יוחנן שכתב על דלתות שמרון אחאב כפר באלהי ישראל לפיכך אין לו חלק באלהי ישראל * ויבקש את אחזיהו וילכדהו והוא מתחאב בשמרון א"ר לוי שהיה קודר אוכרות וכותב עבודת כוכבים תחתיהן מנשה שגשה יה ד"א מנשה שהנשי את ישראל לאביהם שבשמים ומגלן דלא אתי לעלמא דאתי דכתיב * בן שתיים עשרה שנה מנשה במלכו וחמשים וחמש שנה מלך בירושלים * ויעש (הרע) [אשרה] (בעיני ה') כאשר עשה אחאב מלך ישראל מה אחאב אין לו חלק לעוה"ב אף מנשה אין לו חלק לעוה"ב: רבי יהודה אומר מנשה יש לו חלק לעוה"ב שנאמר * ויתפלל מנשה אל ה' ויעתר לו וכו': א"ר יוחנן ושניהם מקרא אחד דרשו שנאמר * ונתתים לעוה"ב לכל ממלכות הארץ בגלל מנשה בן יחזקיהו מר סבר בגלל מנשה שעשה תשובה ואינהו לא עבוד ומר סבר בגלל

הכסוב כירבעם. דכמה מקומות * כתיב לא סר מכל חטאת ירבעם ולא כתיב לחחאב אע"פ שהיה רשע ממנו: **סלה לקלקלה**. שהיה מלך ראשון שהקדיס את תבשילו: **גם מובחותם**. הכי רישיה דקרא בגלגל שורים וזכו גם מובחותם כגלים על תלמי שדי: **משתינ בקיר**. ת"ח משית בקירות לבו: **ומנין שכבד את הסורה דכניס ופיה כל מחמד עיניך ישימו בידם**. והיינו ספר תורה ועל זה השיבו את הדבר הזה לא אוכל לעשות: **ודילמא**. מחמד עיניו היינו עבודת כוכבים: **לא ס"ד**. מדקאמרי ליה זקנים לא תשמע ולא תאזנה ואי עבודת כוכבים מי הוו אמרו ליה הכי: **סבי דכפסא**. זקנים שפליס שהיו רשעים כמו שמנינו בנצטלוס דקרי ליה לסבי דכפסא זקנים: **שקול היה**. מחלה עונות ומחלה זכיות מדמהדרי כולי האי מי יפתח את אחאב משמע דנקושי גדול נענש: **רוחו של נבוס**. שלפי שהוא הרג נבות היה רוחו מחור לפגמו ולהפילו: **דרע קנינה**. קנאה. הפרע נוקס חמתו וקנאטו מחריב צימיה כרוח של נבות שנקס כעסו מאחאב ואלא ממחילתו של הקצ"ה: **קודר אוכרוס**. מוחק שמות שנתורה: **וכוסב שם עבודת כוכבים ספסיהן**. לפיכך היה ממחאב שאילו היה עושה צפרהסיא לא היו מניחין [אומן] לעשות כן. קודר כמו [ועידין גמ]. מקדרין צהרים ל' (נוקב) [מחטט ונוקב]: **שגשה יב**. ששכה הקצ"ה: **שגשגי**. השכיח: **מה אחאב אין לו חלק**. כדלמחן עוזב עלולס הבא: **וכי יהודה דלמך יש לו חלק ורבנן דאמרי אין לו חלק**: בגלל

16 ז"ל נקוט. 17 ז"ל חל שמע ק"ג. 18 ז"ל חל שמע ולא חכמה. 19 ז"ל חל שמע מהנה. 20 ז"ל חל שמע קמט. 21 ז"ל חל שמע אליו ויעתר. 22 ז"ל חל שמע לרשע. 23 ז"ל חל שמע לרשע. 24 ז"ל חל שמע לרשע. 25 ז"ל חל שמע לרשע. 26 ז"ל חל שמע לרשע. 27 ז"ל חל שמע לרשע. 28 ז"ל חל שמע לרשע. 29 ז"ל חל שמע לרשע. 30 ז"ל חל שמע לרשע. 31 ז"ל חל שמע לרשע. 32 ז"ל חל שמע לרשע. 33 ז"ל חל שמע לרשע. 34 ז"ל חל שמע לרשע. 35 ז"ל חל שמע לרשע. 36 ז"ל חל שמע לרשע. 37 ז"ל חל שמע לרשע. 38 ז"ל חל שמע לרשע. 39 ז"ל חל שמע לרשע. 40 ז"ל חל שמע לרשע. 41 ז"ל חל שמע לרשע. 42 ז"ל חל שמע לרשע. 43 ז"ל חל שמע לרשע. 44 ז"ל חל שמע לרשע. 45 ז"ל חל שמע לרשע. 46 ז"ל חל שמע לרשע. 47 ז"ל חל שמע לרשע. 48 ז"ל חל שמע לרשע. 49 ז"ל חל שמע לרשע. 50 ז"ל חל שמע לרשע. 51 ז"ל חל שמע לרשע. 52 ז"ל חל שמע לרשע. 53 ז"ל חל שמע לרשע. 54 ז"ל חל שמע לרשע. 55 ז"ל חל שמע לרשע. 56 ז"ל חל שמע לרשע. 57 ז"ל חל שמע לרשע. 58 ז"ל חל שמע לרשע. 59 ז"ל חל שמע לרשע. 60 ז"ל חל שמע לרשע. 61 ז"ל חל שמע לרשע. 62 ז"ל חל שמע לרשע. 63 ז"ל חל שמע לרשע. 64 ז"ל חל שמע לרשע. 65 ז"ל חל שמע לרשע. 66 ז"ל חל שמע לרשע. 67 ז"ל חל שמע לרשע. 68 ז"ל חל שמע לרשע. 69 ז"ל חל שמע לרשע. 70 ז"ל חל שמע לרשע. 71 ז"ל חל שמע לרשע. 72 ז"ל חל שמע לרשע. 73 ז"ל חל שמע לרשע. 74 ז"ל חל שמע לרשע. 75 ז"ל חל שמע לרשע. 76 ז"ל חל שמע לרשע. 77 ז"ל חל שמע לרשע. 78 ז"ל חל שמע לרשע. 79 ז"ל חל שמע לרשע. 80 ז"ל חל שמע לרשע. 81 ז"ל חל שמע לרשע. 82 ז"ל חל שמע לרשע. 83 ז"ל חל שמע לרשע. 84 ז"ל חל שמע לרשע. 85 ז"ל חל שמע לרשע. 86 ז"ל חל שמע לרשע. 87 ז"ל חל שמע לרשע. 88 ז"ל חל שמע לרשע. 89 ז"ל חל שמע לרשע. 90 ז"ל חל שמע לרשע. 91 ז"ל חל שמע לרשע. 92 ז"ל חל שמע לרשע. 93 ז"ל חל שמע לרשע. 94 ז"ל חל שמע לרשע. 95 ז"ל חל שמע לרשע. 96 ז"ל חל שמע לרשע. 97 ז"ל חל שמע לרשע. 98 ז"ל חל שמע לרשע. 99 ז"ל חל שמע לרשע. 100 ז"ל חל שמע לרשע.

19. ויתפלל אליו ויעתר לו וישמע תחנונו וישיהו
20. ונתתים לעוה"ב לכל ממלכות הארץ בגלל מנשה בן יחזקיהו מלך יהודה על אשר עשה בירושלם: ירמיהו טו ד

